

Kortfattad rapport av läkemedelsförsäljningen 2008

Rapporten redovisar kortfattat de viktigaste förändringarna i läkemedelsförsäljningen under 2008. Utförligare information finns på Apoteket AB:s hemsida (länk)

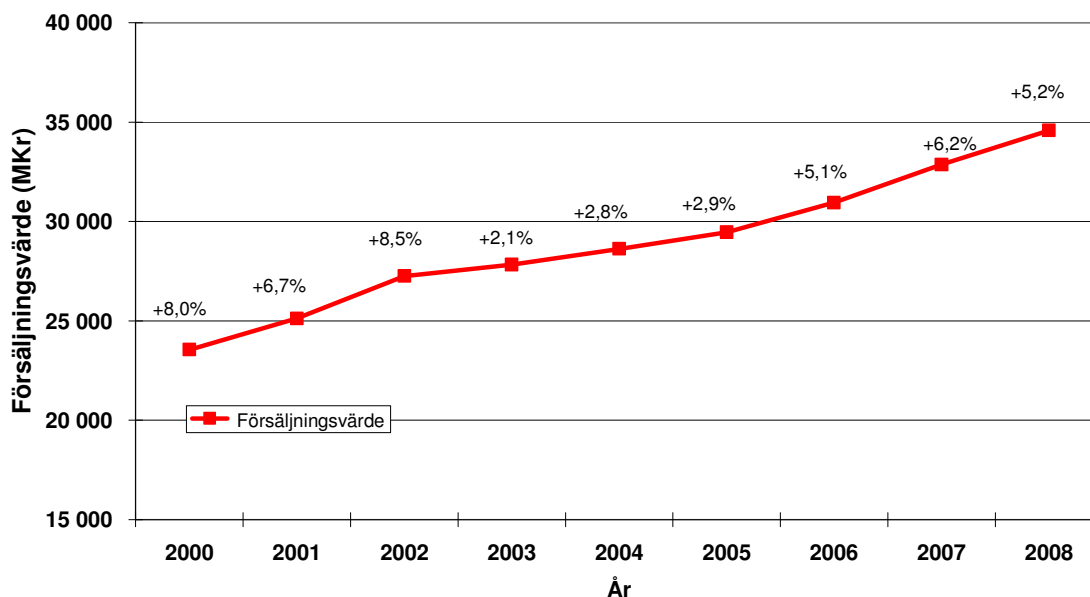
Rapporten visar även exempel på några läkemedelsgrupper som debatterats under senare år; användning av nya och dyra läkemedel, förbrukning av antibiotika och användning av antidepressiva läkemedel till tonåringar.

Peter Persson, Farm dr, Chef enheten för läkemedelsstatistik, Apoteket AB.

Under 2008 ökade Apotekets totala försäljning av läkemedel med 5,2 %. Det är en något lägre ökning jämfört med föregående år (6,2 %). Kostnadsökningen kan till en stor del förklaras med en ökning i försäljningsvolym. Volymen uttryckt i Definierade DygnsDoser DDD* ökade med 3,7 % under 2008. Ökningen förklaras med att fler individer använder läkemedel och med en ökad andel äldre i befolkningen som tar fler läkemedel. Resten av kostnadsökningen kan härledas till ökad användning av nya dyrare läkemedel.

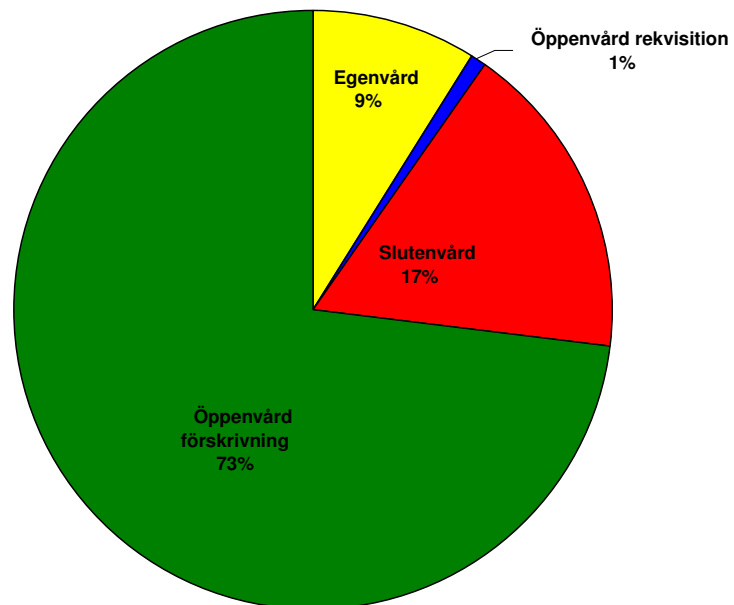
* Definierad dygnsdos DDD, är en förmodad genomsnittlig dygnsdos, då ett läkemedel används av vuxna vid medlets huvudindikation. DDD är en måttenhet för statistikberäkningar som inte alltid stämmer överens med den rekommenderade dosen eller den dos som oftast förskrivs.

1. Apotekets totala försäljning av läkemedel

Figur 1. Kostnadsutveckling för den totala läkemedelsförsäljningen sedan år 2000. Försäljningsvärdet har ökat från 23,5 miljarder år 2000 till 34,5 miljarder 2008.

2. Läkemedelsförsäljning uppdelad per försäljningsätt

Figur 2. Den totala läkemedelsförsäljningen i Sverige uppdelad per försäljningsätt. Huvuddelen säljs via recept (73 %). Sluten vård innefattar huvudsakligen läkemedel inom sjukhus. Öppenvård rekvisition redovisar försäljning till tandläkare, kriminalvård, skolor etc.

3. Andel av kostnadsökningen

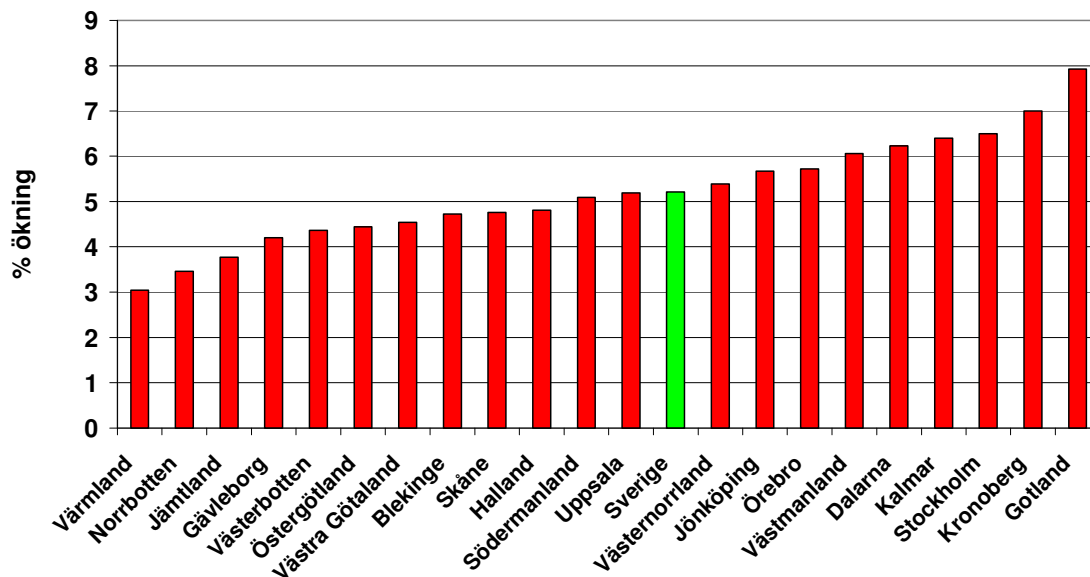
Figur 3. Stapeln visar olika försäljningsätts andel på den totala kostnadsökningen på 5,2 %. Cirka hälften av den kostnadsökningen härrör från läkemedel som används inom sjukhusen. Försäljningen i slutenvård ökade med 10,8 % under 2008. Det är framför allt läkemedel för cancerbehandling och medel vid reumatiska sjukdomar som ökar kraftigt. De läkemedel som ökar mest är nya preparat mot MS (Tysabri) och mot åldersförändringar i gula fläcken i ögat (Lucentis). Den viktigaste orsaken till att läkemedel inom slutenvård ökar kraftigt är att nya, dyra preparat oftast introduceras på sjukhus. Även försäljningen av läkemedel i egenvård ökade kraftigt (6,6 %) under 2008. Försäljningen av läkemedel på recept ökade med 3,9 %,

Försäljningen för de 25 största preparaten under 2008 (Apotekets utförsäljningspris).

Placering 2008	Preparat	Försäljningsvärde (Mkr exkl. moms)	Differens %	Terapiområde	Placering 2007
1	Enbrel	684	16,2	Reumatoid artrit m.m.	1
2	Remicade	444	12,1	Reumatoid artrit m.m.	2
3	Humira	418	40,0	Reumatoid artrit m.m.	5
4	Lipitor	377	6,5	Blodfettsänkande	3
5	Alvedon	367	8,6	Smärtstillande	4
6	Efexor Depot	305	4,2	Antidepressiva	6
7	Symbicort Turbuhaler	300	9,1	Astma/KOL	7
8	Atacand	289	18,1	Blodtrycksänkande	9
9	Zyprexa	268	- 0,2	Neuroleptikum	8
10	Nexium	243	2,6	Syrahämmande medel	10
11	Lantus	224	11,2	Diabetes	16
12	Advate	223	12,7	Blödarsjuka	18
13	Plavix	219	2,7	Blodförtunnande	14
14	Pulmicort Turbuhaler	215	0,3	Astma	13
15	Trastuzumab	214	21,4	Bröstcancer	21
16	Symbicort Forte Turbuhaler	207	26,1	Astma/KOL	27
17	Cozaar	200	- 9,2	Blodtrycksänkande	11
18	Lyrice	194	58,4	Nervsmärta, Epilepsi	44
19	Spiriva	194	6,0	KOL	19
20	Selokenzoc	192	- 8,1	Blodtrycksänkande	15
21	Glivec	188	9,7	Leukemi m.m.	24
22	Novomix 30 Flexpen	187	5,0	Diabetes	20
23	Kiovig	183	17,9	Immunbristsjukdomar	29
24	Aranesp	182	- 8,0	Anemi	17
25	Casodex	180	- 17,1	Prostatacancer	12

Listan toppas av tre preparat som alla tillhör läkemedelsgruppen TNF-alfahämmare (se nedan). För övrigt innefattar listan huvudsakligen preparat mot folksjukdomar som höga kolesterolvärden, högt blodtryck och astma. Lyrice, ett preparat som framför allt används mot nervsmärta och epilepsi, är årets raket på listan. Den största ökningen, i kronor räknat, står Humira för.

4. Kostnadsökning under 2008 per landsting

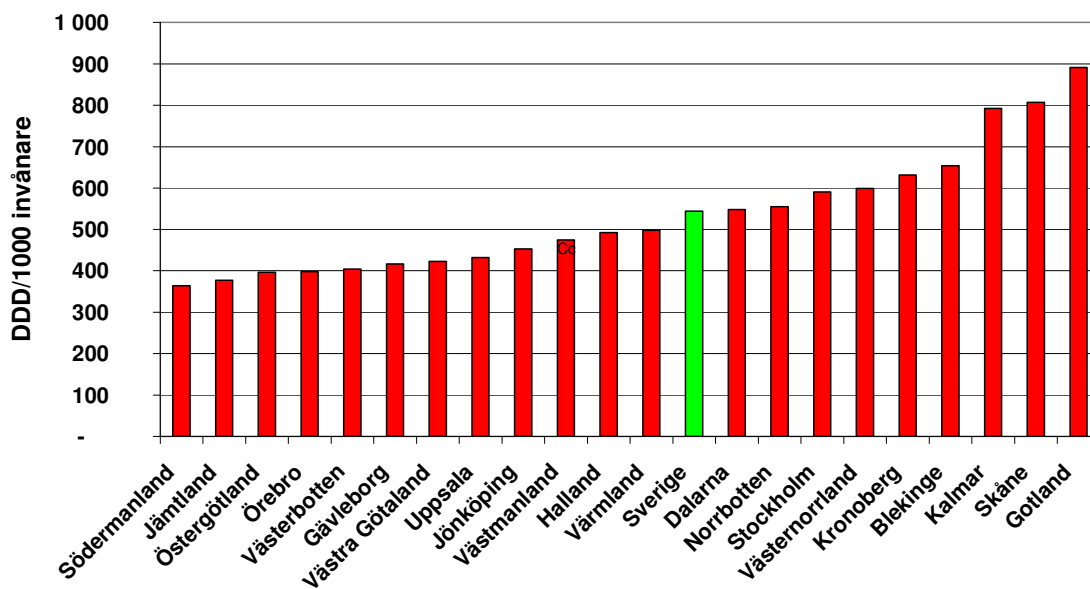
Figur 4. Kostnadsökningen för den totala läkemedelsförsäljningen 2008 uppdelat per landsting. Ökningstakten varierar från ca 3 % i Värmland till knappt 8 % i Gotland. I storstadsregionerna skiljer sig ökningstakten från drygt 4,5 % i Västra Götaland och Skåne jämfört med Stockholms län som ökar med 6,5 %. En förklaring är att antalet invånare ökar mer i Stockholm i synnerhet jämfört med Västra Götaland. Befolkningen minskar mest i Norrbotten.

Moderna biologiska läkemedel

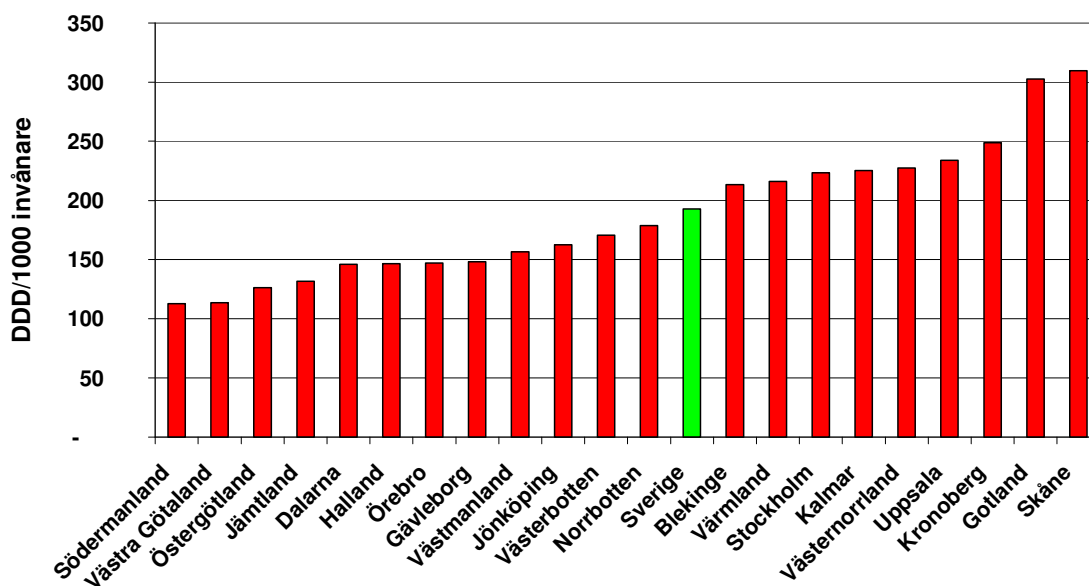
Listan över de mest sålda preparaten toppas av Enbrel, Remicade och Humira. Alla tre är moderna biologiska läkemedel så kallade TNF-alfahämmare. Dessa används framför allt vid reumatoid artrit men även vid andra inflammatoriska sjukdomar exempelvis psoriasisartrit och Crohns sjukdom. Preparaten har revolutionerat behandlingen av reumatiker. I många fall har de en kraftig effekt på patienternas symtom och livskvalitet. Det finns dock patienter som avbryter behandlingen på grund av biverkningar eller dålig effekt.

Det har förts en diskussion om bostadsort är avgörande för vilken behandling du får. Det finns exempel på stora skillnader mellan landstingen i användning av nya dyra läkemedel. Moderna biologiska läkemedel är ett exempel på en ny dyr behandling. Den totala försäljningen (inkluderar såväl läkemedel på recept som läkemedel på sjukhus) av så kallade TNF-alfahämmare varierar stort i landet (Figur 5). I Södermanland och Jämtland såldes 365 respektive 377 DDD per tusen invånare under 2008. I Kalmar län, Skåne och Gotland var försäljningen mer än dubbelt så stor (792, 807 respektive 891 DDD per tusen invånare).

5. Försäljning av TNF alfa-hämmare per landsting

6. Försäljning av Enbrel per landsting

Figur 6. Enbrel är det mest sålda preparatet, i kronor räknat, under 2008. All försäljning av Enbrel sker via förskrivning på recept. Förskrivningen av Enbrel varierar kraftigt i landet. I Skåne förskrivs nästan tre gånger så mycket (310 DDD per 1000 invånare) jämfört med Södermanland (113 DDD per 1000 invånare). Den stora skillnaden kan delvis förklaras med en ökad av användning av andra biologiska läkemedel (se figur 5).

Antibiotika

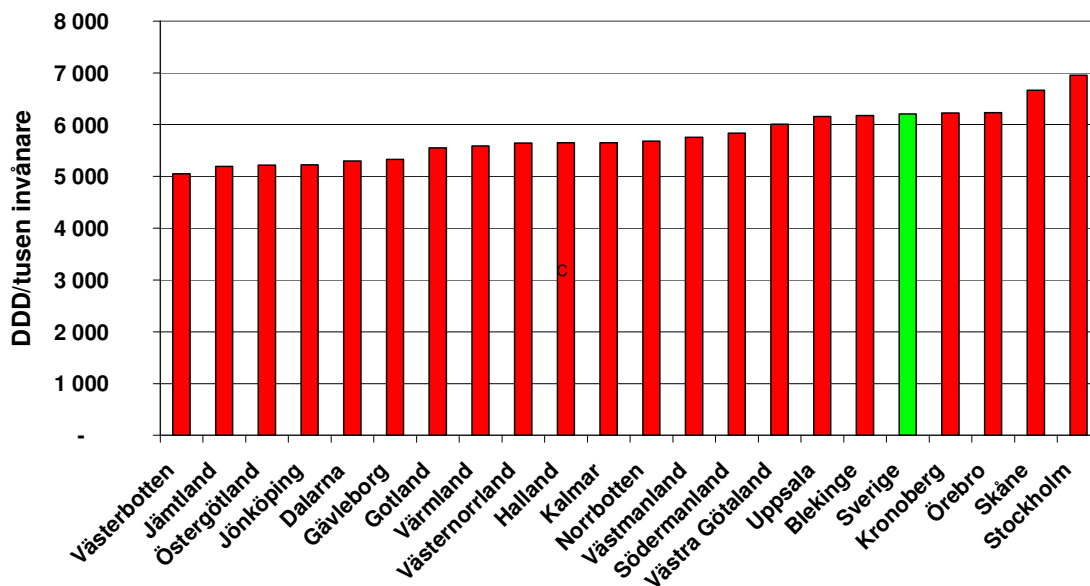
Antibiotikaresistens är ett växande folkhälsoproblem som årligen orsakar hundratusentals människors död i bakteriella infektioner. Man kan snart definiera antibiotikaresistens som en världsomfattande epidemi om inga åtgärder genomförs. Andelen resistent bakterier är fortfarande relativt låg i Sverige men med en ökande global användning av antibiotika och med ett ökat resande riskerar allvarliga infektioner stiga även i vårt land. Inom EU går det att köpa antibiotika utan recept i flera länder. Det finns ett förslag i Europaparlamentet om att antibiotika borde bli receptbelagda i alla europeiska länder. Sverige kommer under sitt ordförandeskap i EU under hösten 2009 att prioritera antibiotikafrågan.

Strama, strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens, anser att användningen av antibiotika är för hög i Sverige och att förskrivningsmönstret måste ändras. Under 2008 sjönk försäljningen av antibiotika* i Sverige med 2,4 % jämfört med 2007. Förändringen visar på stora variationer mellan landsting. I Dalarna ökade försäljningen, i DDD per tusen invånare räknat, med 3,1 % medan den sjönk med 8,9 % i Halland. Förskrivningen sjönk i 16 av 21 landsting.

Differens % (DDD/tusen invånare)	
- 8,9	Halland
- 5,4	Skåne
- 4,2	Gotland
- 4,1	Kalmar
- 3,9	Jönköping
- 3,7	Östergötland
- 3,4	Västra Götaland
- 3,2	Blekinge
- 2,7	Kronoberg
- 2,7	Södermanland
- 2,4	Sverige
- 1,7	Värmland
- 1,5	Gävleborg
- 1,4	Västerbotten
- 1,2	Stockholm
- 0,8	Uppsala
- 0,6	Jämtland
0,2	Västmanland
0,4	Norrbottn
1,7	Västernorrland
2,4	Örebro
3,1	Dalarna

* Data avser den totala försäljningen av antibiotika som tillhör användningsområde ”antibiotika mot bakterieinfektioner” med ATC-grupp J01. ATC står för ett Anatomiskt, Terapeutiskt och Kemiskt klassificeringssystem som används av WHO och EU.

7. Total försäljning antibiotika per landsting

Figur 7. Stockholm och Skåne toppar förskrivningen av antibiotika (ATC kod J01) på knappt 7000 respektive knappt 6700 DDD per tusen invånare. Detta kan jämföras med en förskrivning i Västerbotten som är ca 30 % lägre (5050 DDD per tusen invånare).

Antidepressiva läkemedel till tonåringar

Förskrivningen av antidepressiva läkemedel till barn och tonåringar har debatterats i flera år. Hösten 2003 började läkemedelsverket i USA att varna för riskerna vid användning av dessa preparat hos tonåringar. Något år senare varnade även EU:s läkemedelsmyndighet EMEA för användning av antidepressiva medel till ungdomar om tydlig indikation saknades.

Varningarna gick ut på en ökad risk för självmord. Senare rapporter har dock inte bekräftat riskerna. Enligt en studie från 2007 i tidskriften JAMA finns ingen ökad risk för självmord bland ungdomar under 19 års ålder. Rekommendationen är täta kontroller vid behandling av ungdomar, inte bara för självmordsrisken utan även för att få en bra ordinationsföljsamhet.

Figur 8. Under slutet av 1990-talet och under 2000-talets första år steg användningen av antidepressiva läkemedel, bland tonåringar 15-19 år, kraftigt i Sverige. En förklaring är att det tidigare, i princip, saknades läkemedel som kunde användas av ungdomar. Från 2003 och några år framåt var försäljningen relativt konstant men under de senaste åren har den ökat igen. Mellan 2007 och 2008 ökade försäljningen av antidepressiva läkemedel till tonåringar 15-19 år med 7 %. Man kan enbart spekulera i om debatten kring säkerheten ledde till en viss återhållsamhet i förskrivningen under några år. Att försäljningen återigen ökar kan bero på att den psykiska ohälsan ökar bland tonåringar och/eller att osäkerheten kring förskrivning av antidepressiva har minskat.

8. Antidepressiva läkemedel till tonåringar 15-19 år

